

Svečano otkriven spomenik ubijenim fratrima iz župe Međugorje

NAŠIH SEDAM

Foto: Arhiv ICVM

U oči svetkovine sv. Jakova, zaštitnika župe u Međugorju, pored temelja stare crkve u nedjelju 24. srpnja svečano je otkriven spomenik sedmorici ubijenih fratara iz župe Međugorje, izvijestila je Radiopostaja Mir Međugorje.

Sedmorica fratara u čiju je čast podignut spomenik su: fra Jozo Bencun, fra Marko Dragičević, fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj i fra Jenko Vasilj, šesti je fra Križan Galić koji je bio na službi u Međugorju kad je ubijen, a sedmi fra Bernardin Smoljan, koji je ranije bio župnik u Međugorju i sa župljanima je izgradio križ na Križevcu. Spomenik je djelo akademskog kipara Tonija Kozarića. Otvorenju je nazočilo mnoštvo župljana, te hodočasnika koji se ovih dana nalaze u Međugorju. Sve okupljene na početku

je pozdravio međugorski župnik fra Marinko Šakota.

„Ovo je trenutak zahvalnosti! Ovo je trenutak kada je dostojno i pravedno reći *hvala*. Hvala Bogu dragom i Gospi Kraljici Mira na tolikoj ljubavi prema nama, prema župi Međugorje. Hvala na izabranju naše župe za veliku misiju mira u svijetu. Hvala za sve milosti od turskih vremena kada su se fratri krili po kućama, ali su donosili evanđelje ovom puku koji je ostao živjeti između ova dva zagrljena brda... Hvala mons. Aldi Cavalliju za podršku i mnoge poticaje u ostvarenju ovoga prostora, kao i provincijalu fra Jozi Grbešu za dolazak i podršku. Hvala Mariju Vasilju Totinu za mnogo toga, od ideje za spomenik i prostor, preko realizacije, sve do pripremanja večerašnjeg programa. Hvala autoru spomenika akademskom kiparu Toniju Kozariću za otvorenost bljesku ideje ovakvom spomeniku. Hvala ljevaonici „Jurkić d. o. o.“ koja je izradila kip u bronci, te Berislavu Kozini i Vinku Kosiru za angažman i trud. Hvala izvođačima radova, našim djelatnicima, donatorima, a posebno vama župljanima koji ste se odazvali u lijepom broju. Spomenik ubijenim fratrima postavljamo na prostoru gdje su oni kršteni i gdje su slavili svete mise i druge sakramente, a postavljamo ga uz Ulicu franje-

vačkih mučenika koja je upravo iza spomenika. Kad sam jednom mons. Cavalliju spomenuo kako je lijep ovaj prostor oko temelja stare crkve, mons. Cavalli mi je odgovorio: ‚Ovom prostoru smo vratili dostojanstvo.‘ Ovaj prostor ima posebno značenje za naše župljane, a vjerujem da će imati i za hodočasnike“, kazao je fra Marinko.

Naglasio je da je to prostor molitve i sjećanja, sjećanja koje postaje molitva, te kad god budu gledali ovaj spomenik u njima će se buditi misao o Uskrsnuću kako njih sedmorica zagrljeni u znaku križa izviru iz Neretve i jama kao novi uskrsnuli.

„Dok izviru puca žica i pucaju okovi, a cvijeta novo stablo, novi život niče. Kad god budemo gledali ovaj spomenik on će u nama buditi vjeru koju su njih sedmorica živjeli. A živjeli su je jer su je ponijeli iz svojih

Dok izviru puca žica i pucaju okovi, a cvijeta novo stablo, novi život niče. Kad god budemo gledali ovaj spomenik on će u nama buditi vjeru koju su njih sedmorica živjeli. A živjeli su je jer su je ponijeli iz svojih obitelji Bencuna, Dragićevića, Galića, Sivrića, Smoljana, Vasilja. To je ona vjera koja je dočekala Gospu. To je ona vjera zbog koje je Gospa izabrala nas. To je ona vjera čvrsta poput kamena živca s Križevca i Podbrda. Zato postavljamo ovaj spomenik.

obitelji Bencuna, Dragićevića, Galića, Sivrića, Smoljana, Vasilja. To je ona vjera koja je dočekala Gospu. To je ona vjera zbog koje je Gospa izabrala nas. To je ona vjera čvrsta poput kamena živca s Križevca i Podbrda. Zato postavljamo ovaj spomenik. Ne samo zbog njih sedmorice, nego zbog nas. Da ne bismo nikad izdali tu vjeru, da ne bismo nikad postali klimavi kamen kojeg može svaka neprilika, ideologija, duh današnjeg relativizma, trka za materijalnim, mlakost i ravnodušnost odgurnuti i smetnuti s puta, te odvesti u krivom smjeru koji nije Gospin. Ovo je mjesto molitve i sjećanja koje nas poziva na življenje evanđelja, na mir, praštanje i ljubav. Ovo je mjesto uzora, uzora u življenju evanđelja“, kazao je župnik Šakota.

Na kraju je citirao riječi fra Otona Knezovića: „Treba potomstvu iznositi

na vidjelo svjetle likove i velika djela otaca snažnih u vjeri da se u njih ugleda, pa da i potomci budu dobri i požrtvovni za opće dobro svoga naroda i cijeloga čovječanstva, za svetu vjeru i domovinu da budu sveti i hrabri čuvari i zagovaratelji narodnih i vjerskih prava.“

„Kršćanstvo je započelo mučeništvom i to će ga pratiti do kraja svijeta. No, unatoč tome, nije pokleknulo već se hrabro borilo za istinu na ovom svijetu. Zbog svega toga već prvi kršćani marljivo popisuju svoje mučenike, da bi se prvo oni sami, a onda i budući naraštaji napajali na njihovu primjeru. Ne postoji razlog zbog čega bi se smjelo izdati svoje svetinje. Današnje suvremeno vrijeme govori o kulturi sjećanja. Nažalost ono se počesto odvija po načelu ‚političke korektnosti‘ i prirodno je da se ne

dolazi do prave istine. Vicepostulatura postupka mučeništva ‚Fra Leo Petrović i 65 subrača‘ u skladu s kršćanskom duhovnošću već godinama traga za punom istinom ma kakva ona bila o pobijenim članovima Hercegovačke franjevačke provincije. Tako i za istinom o ovoj sedmorici kojima danas otkrivamo ovaj spomenik. Teško je u ovome trenutku sada reći tko će od 66 ubijenih franjevaca biti uzdignut na čast oltara. Ovisi to o dokazima koje skupimo za njihovo mučeništvo. Međutim, neka samo jedan od njih postigne naslov mučenika, on će svojom žrtvom osvijetliti žrtvu i svih ostalih pobijenih franjevaca, kao i žrtvu mnoštva pobijenih članova vjernoga puka Božjega“, kazao je između ostaloga fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva ‚Fra Leo Petrović i 65 subrača“.

Svoje dojmove iznio je i apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorje mons. Aldo Cavalli. Kazao je da su osobe kojih se sjećaju učinile jednu jako, jako veliku stvar.

„Darovali su svoj život. Ne riječima, nego krvlju, kao i Isus! Ostvarili su jedan svoj cilj svoga života, jednu veliku ljubav prema Kristu Gospodinu, jednu veliku ljubav prema svom narodu. Gospodin Isus je njima darovao jednu misiju ▶

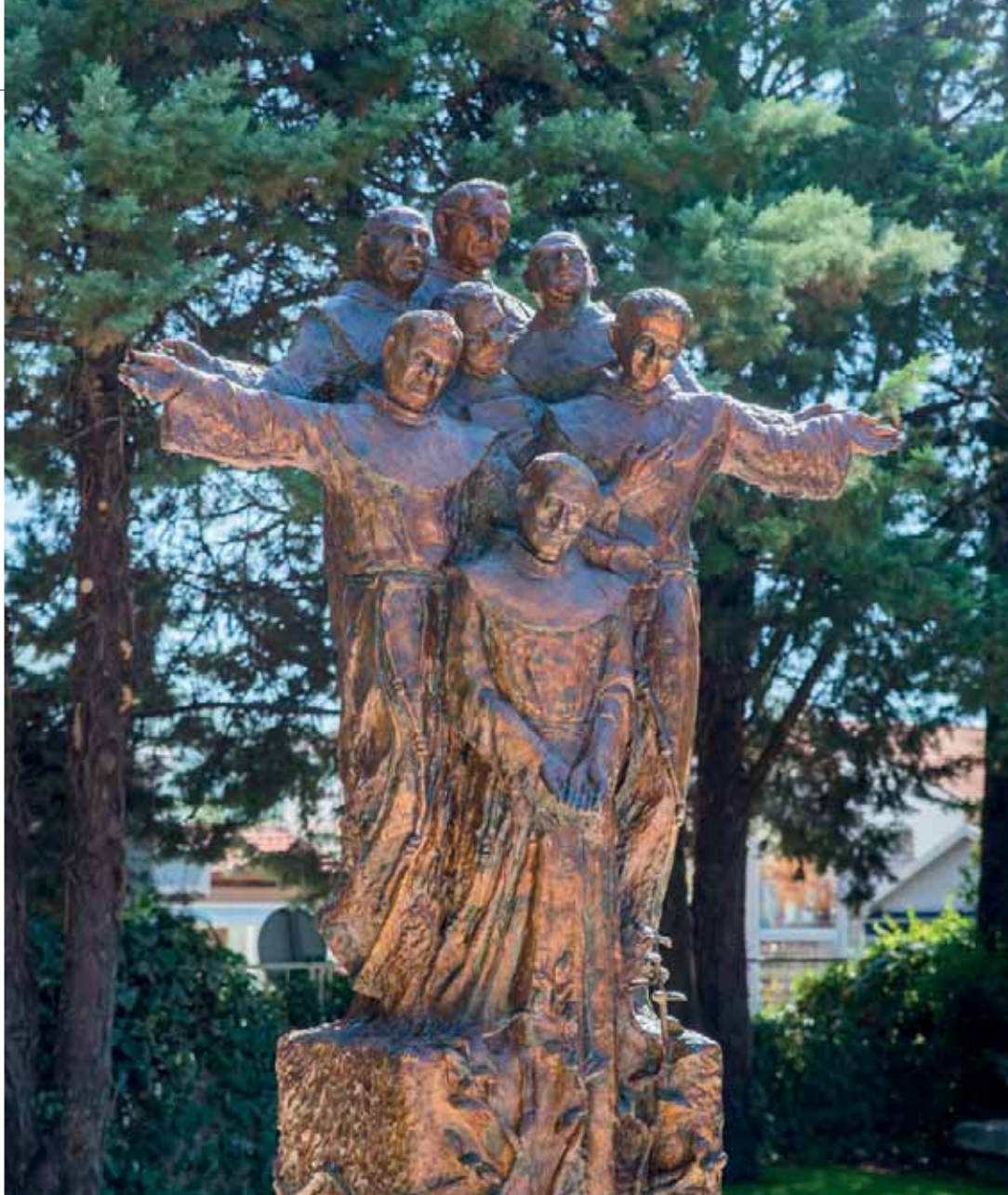
► i poslanje, a to poslanje se ostvarivalo u ovoj zemlji i među ovim narodom. Ostali su potpuno vjerni i poslanju i narodu. Shvaćaju da imaju jedno poslanje i ostvaruju ga životom, tamo gdje se izvršava i poslanje. Ove osobe kojih se sjećamo večeras su nam primjer i model. I ja trebam tako činiti i mi trebamo tako činiti. Vjerni poslanju koje nam Gospodin Isus daruje i vjerni mjestu i narodu gdje izvršavamo poslanje. Sada slavimo jedan veliki događaj, osobe koje su darovale život da bi ostvarili dobro“, ustvrdio je.

Na kraju programa, prigodnu riječ uputio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Jozo Grbeš.

„Pitam se često koliko je patnje je sadržano u imenu ‚Hrvatski puk‘. Kako puno spomenika i križeva obilježene patnje na ovim prostorima našim ovdje i gdje Hrvati počivaju. Koliko patnje je sadržano u tom imenu patnje koja je nastavljena i nakon 1945. godine i razlila se diljem svijeta, pa je puk naš i Hercegovine i ostalih dijelova domovine raširen diljem svijeta, zbog te patnje i s tom patnjom postao ono što jest. Pitam se koliko je patnje u tom imenu ‚fratar‘ ili ‚habit‘ na ovim našim prostorima. Pitam se to često da bismo bili dostojni koračati tim njihovim stopama. Ostavili su nam zavjet i zalog da čovjek ne smije nikada činiti kompromise istine i Krista. Meni ovaj prostor izgleda kao jedna predivna velika učionica. Ja bih volio da to i postane. Da ovo ne bude jedna od divnih skulptura na tragediju koja se dogodila nekada u nekom prošlom stoljeću, nego da postane učionica savjesti, istine i vjere. Memorija koja podiže nove generacije. Ako nam ona ovdje bude učionica, onda kada pređemo prijeko do crkve možemo za oltarom Gospodnjim reći *hvala*. I svaki put kazati *hvala* da bismo bili dostojni koračati njihovim stazama“, kazao je.

Nakon toga uslijedio je svečani čin otkrivanja spomenika te blagoslov. Spomenik su zajedno otkrili mons. Aldo Cavalli i provincijal fra Jozo Grbeš, a zatim je provincijal blagoslovio spomenik.

Voditeljica programa bila je Sanja Pehar. U glazbenom djelu nastupili su ženska klapa „Mir“, muška klapa „Concordia“, Lucija Zovko, fra Zvonimir Pavičić i s. Irena Azinović, a svojim sudjelovanjem u programu večer su uveličali i Robert Pehar, te članovi HKUD-a „Sveti Marko – Vionica“ i HKUD-a Šurmanci.

U NEBO ZAGLEDANI

Foto: Arhiv JCMY

FRA MILJENKO
STOJIĆ

Bila je večer, 30. listopada 1944., negdje oko 21 sat. Fra Križan Galić je u župnom uredu u Međugorju molio časoslov. Kroz otvoreni prozor doletjela mu je bomba. Teško je ranjen. Izdahnuo je sutradan ujutro, 31. listopada.

Ovako je započelo jugokomunističko „oslobođenje Hercegovine“. Dotle su već napravili neprojerne zločine u južnoj Hrvatskoj, posebno onaj na dubrovačkom otočiću Daksi gdje su 25. i 26.

listopada 1944. ubili 53 nedužnih ljudi, među njima i isusovca Petra Pericu, autora one glasovite marijanske pjesme *Zdravo Djevo Kraljice Hrvata*. A za vrijeme toga „oslobađanja“ Hercegovine ubili su sveukupno 50 hercegovačkih franjevac, te još drugih svećenika, redovnica i vjernih članova puka Božjega. Nije im sve to bilo teško, proglasili su da Boga nema i sebe stavili na njegovo mjesto.

Nisu stali na fra Križanu Galiću, iako su se ispričavali da to nisu

namjeravali. Očito su mislili što lakše pregaziti Hercegovinu pa onda učiniti kao i u južnoj Hrvatskoj. Dokazuju to i riječi zločinca Josipa Broza Tita koji je priznao da je osobno zapovjedio ubojstvo franjevac na Širokom Brijegu. Pronašao ih je redatelj Jakov Sedlar u posebnom arhivu u Izraelu, a njegov sin Dominik objavio u onom glasovitom filmu Razgovor.

Tako su u Mostaru ubili fra Bernardina Smoljana 14. veljače 1945. Bio je župnikom u Međugorju 1931. – 1936. Uz ostale njegove odlike pamtimo da je zajedno sa župljanima izgradio onaj zavjetni križ na brdu Šipovcu koji nakon toga dobiva ime Križevac. Danas je to jedna od nezaobilaznih postaja mnogobrojnih hodočasnika. Penju se, počesto bos, ljutim hercegovačkim kamenjarom, obavljaju pobožnost puta križa i mijenjaju svoj život. Dobro tako širi svoj utjecaj kroz svijet.

U Mostaru, na isti način, ubojstvom i bacanjem u Neretvu, zajedno s fra Bernardinom svoj je život završio i fra Grgo Vasilj, rodnom iz Međugorja. Obnašao je dužnost gvardijana i župnika u Mostaru. Osim toga neumorno se brinuo i za prognanike iz istočne Hercegovine, redovito ih je bilo oko 300 smještenih u samostanu i crkvi. Bježali su pred četnicima i partizanima. On ih je hranio duševno i tjelesno.

Među mostarske žrtve spada i fra Jozo Bencun, rođen u Međugorju. Bio je u mirovini na Širokom Brijegu, sklonio se u franjevački samostan u Mostaru te optužen kao izbjeglica pred jugokomunistima i ubijen. Franjevački i svećenički život proveo je kao ž. vikar i župnik. Odgajao je brojne naraštaje vjernika da budu zaista vjernici i zaista domoljubi.

Fra Marko Dragičević također je rođen u Međugorju. Bio je profesor u glasovitoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu. Učenici ga pamte kao sposobna i pravedna profesora. Odgajao ih je ne samo za školu nego i za život. Bio se sklonio u Izbično, ali su ga jugokomunisti 11. veljače 1945. odatle odveli od oltara, prekinuli su sv. misu, i ubili ga na nepoznatom mjestu zajedno s dvojicom subrača.

Odgovorniji mladih i vikar samostana na Širokom Brijegu, fra Mariofil Sivrić, još jedan iz Međugorja, ubijen je negdje na Širokom Brijegu nakon 8. veljače 1945. Tada je njih 9 izišlo iz franjevačke mlinice i hidrocentrale na rijeci Lištici kamo su se bili sklonili od bombardiranja. Jugokomunisti su se iznenadili da ih još ima živih, jer su prethodnog dana u ratnom skloništu u samostanskom vrtu na Širokom Brijegu ubili metkom u zatiljak i zatim zapalili 12 franjevac koje su pronašli. Najstariji fra Marko Barbarić imao je 80 godina, a najmlađi fra Ludovik Radoš 20. U samostan su prodrli oko 10, a ubijanje su započeli na hladnoj krvi oko 16. Nisu birali, važno im je samo bilo nositi li habit ili ne. Fra Mariofila su ostavili nekoliko dana da im pokaže rukovanje mlini-

com i hidrocentralom te ga nakon toga ubili negdje na području Širokog Brijega.

Na Križnom je putu, pak, ubijen fra Jenko Vasilj, također i on iz Međugorja. Za svećenika je zaređen 1937. i kroz čitavo vrijeme djelovao je kao kateheta u Konjicu. Uz taj odgoj bavio se i hrvatskom literaturom. Objavio je više novela koje odišu narodnim folklorom punog seoskih običaja. Volio je svoje đake, volio je svoju domovinu. Jugokomunisti su ga ubili najvjerojatnije kod Klanjca u Hrvatskoj, odnosno tu je viđen zadnji put.

Sve ove nabrojene franjevce dobro je poznao fra Častimir Majić. O svima njima objavio je kratki životopis. Kasnije je Vicepostulatura postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subrača“ sve ih objavila pod naslovom „U nebo zagledani“. Budući da sam kao vicepostulator stvarao taj naslov primjenjujem ga i za njih sedmoricu kojima smo nedavno blagoslovili spomenik na prostoru stare župne crkve u Međugorju. Uistinu su bili u nebo zagledani, časno vodili svoj ovozemaljski život i časno ga završili. Službeno Crkvi ostavljamo da ih onda jednoga dana proglašimo mučenicima, odnosno blaženima i svetima, već prema tome kakvi se dokumenti i svjedočenja uspiju skupiti. Ali neka barem jedan od tih 66 ubijenih hercegovačkih franjevac u Drugom svjetskom ratu i poraću bude proglašen blaženim i svetim, a bit će ih i više, on će time osvijetliti žrtvu svih njih. Zbog toga bi bilo dobro da svatko tko je na njihov zagovor doživio kakvu milost ili možda čudo te može svjedočiti o njihovu mučeništvu ili ima kakve takve dokumente da to što prije priopći Vicepostulaturi.

Imajući sve ovo na pameti i imajući na pameti ukazanja Kraljice Mira u župi Međugorje, hrvatskom vjerničkom i domoljubnom svijescu prevladavaju tri brda. To je najprije brdo Široki Brig gdje su se u glasovitoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji odgajali svi ovi franjevci zajedno s mnogobrojnim đacima iz hrvatskoga puka koji su kasnije zauzeli mnoga važna mjesta u društvu. Tu je zatim brdo Križevac na koji su se peli i Bogu zavjetovali ne samo oni iz župe Međugorje, nego i mnogi iz okolice, a sada to čine mnogobrojni iz čitava svijeta. I na kraju tu je Podbrdo ili Brdo ukazanja gdje se Kraljica Mira 24. lipnja 1981. ukazala mjesnoj djeci, a ona s njom počela razgovarati sutradan. Otada ga pohađaju ljudi svih zanimanja i položaja iz čitavoga svijeta.

Ova tri brda u svijesti su i hodočasnika iz čitavoga svijeta, jer i oni su u nebo zagledani. Privlači ih njihovo značenje i snaga što nose svojim kućama te žive od toga. Znaju da je to pravi i jedini život.

Zajedno s njima sretnici smo koji živimo u povlašteno vrijeme. Neka nam Bog dovoljno otvori oči da ne promašimo stazu kojom nam je ići.

NAŠIH SEDAM

Oni su svoji na svome, u Gospingradu kraj crkve, one što ju upamtiše naši stari, s krilima od njihova Križevca i Brda ukazanja Kraljice Mira.

Njih sedam što odoše prije nas.

Raznosile su ih bombe, nestajali su u valovima Neretve, strijeljani su na još nepoznatim mjestima, zatirani su na Hrvatskom križnom putu, a oni su došli na nebo do naše Gospe, Gospe u plavom sa Širokog Briga.

Njih sedam što joj se pokloniše.

Zjenice im bijahu pune sjaja, onoga skupljenoga na tom Brigu, kao i kod mnoštva drugih, živih i mrtvih kroz dane i godine, onih što se bos zavjetovalaše na ljubav Bogu i domovini.

Njih sedam što se smješakaju odozgo.

Gledaju ih sada ovdje pristigli odasvud, to su stameni duhovnici i Hrvati, blago kraju koji ih imaše, jer nisu poklekli u zla vremena, ma i mi moramo biti takvi.

Njih sedam što obgrliše brda.

Trojstvo pobratimstva u milosti: Brig, Križevac, Brdo ukazanja. Izabrani kraj, izabrani puk, s križem tim na krhkim plećima.

Ali pomoći će oni zaufanom molitvom, pred licem Božjim kamo nam je stići.

Njih sedam što su naših sedam.

Imena su im mučenički upisana u dlan njihova Stvoritelja, u dlan njihove Nebeske Majke: pra Križan i pra Bernardin, pra Marko i pra Grgo, pra Jozo, pra Mariofil i pra Jenko.

Njih sedam velikih za vječnost.

fra Miljenko Stojić

Godište XVII. • broj 8 • kolovoz 2022.

2,5 KM / 10 kn / 1,3 EUR

MEĐUGORJE

Glasnik mira

ISSN 1840-1414

Marija: Ostvarena antropologija – otkupljeno biće

Zašto trebamo Mariju na nebo uznesenu?

Bog te ljubi!

Očitovanje

LJUBAV STVARA
UVJETE ZA MIR

MOJE SVEČENIŠTVO JE
ROĐENO U MEĐUGORJU

U NEBO ZAGLEDANI

VJERUJEM U SVETU
CRKVU KATOLIČKU

33. MLADIFEST
Međugorje 2022

Gospina škola | Događanja | In memoriam | Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima | Teološki podlistak | Iz života Crkve | Hrvatsko kršćansko nazivlje | Lectio divina